

Паруна О. О.
*студентка 1-го курсу магістратури факультету
цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДОПУСК ЖІНОК ДО ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА В ІСТОРІЇ АДВОКАТУРИ

Починаючи з XIX століття, в Україні та зарубіжних країнах робота жінок в юридичній сфері була винятком. Їх прирівнювали до неповнолітніх та обмежено дієздатних, існуюче на той час законодавство зарубіжних країн ґрунтувалося на засадах дискримінації жінок. Тому набувати та відчувувати майно, бути в суді позивачем чи відповідачем по справі жінки мали право тільки з дозволу чоловіка. Жінки доклали багато зусиль для того, щоб сьогодні, нарівні з чоловіками займатися адвокатською діяльністю. Сучасним суспільством це сприймається як звичайне явище та не викликає негативної реакції. Але для того, щоб жінка міцно закріпилася за цією роллю на арені суду та змогла представляти інтереси осіб, знадобилася купа часу і кропіткої праці.

Образ «жінка-адвокат» є відносно новим, оскільки в світі жінки-адвокати почали з'являтися лише наприкінці XIX – на початку XX століття. Вважається, що першою жінкою-адвокатом стала Арабелла Менсфілд, американка в 1869 році. В Україні ж, першою адвокатесою стала Катерина Абрамівна Флейшиць, уродженка Полтавської області в 1909 році. Тогочасне суспільство з настороженістю ставилося до жінок-адвокатів, не сприймаючи їх серйозно. Катерині довелося неодноразово стискатися з неправомірним ставленням до жінок, та все ж її біографія слугує прикладом боротьби за гендерну рівність і не тільки в галузі адвокатури [1].

А. Ф. Коні був прихильником того, щоб жінки могли бути адвокатами. Він вважав, що жінка-адвокат зможе внести зміни в моральне обличчя адвокатури – підтримати її та зміцнити своєю присутністю: «Жінка не буде сидіти в нижчого сорту трактирах, не буде в закутках писати напівписьменні прохання. Вона з'явиться з юридичною освітою, якого приватні заступники не мають, і цю найближчу до народу адвокатуру підніме технічно і морально». Поступово суспільство зрозуміло необхідність жінок в адвокатурі [2].

Тільки з 1874 р. жінки України могли бути приватними повіреними, для цього їм потрібно було отримати дозвіл від судових органів, при яких вони здійснювали свою діяльність.

Після революції 1905–1907 рр. в усіх університетських містах на Вищих жіночих курсах, відкрився юридичний факультет. Різновидом юридичного факультету були громадські жіночі курси, що відкрилися також у Києві, Харкові і Одесі. Проводилися заняття із законодавства, які ознайомлювали

жінок з їх правами. Можна говорити про те, що багато жінок не тільки хотіли отримати звання адвоката, але й здобути вищу юридичну освіту.

Університетський рівень вищих жіночих курсів не був підставою для підведення жінок під юрисдикцію Закону від 19 грудня 1911 р. «Про іспити осіб жіночої статі у знанні курсу вищих навчальних закладів і про порядок отримання ними учених ступенів і звання вчительки середніх навчальних закладів», що у випадку успішності давало право власникам дипломів складати іспити на отримання звання адвоката. Жінки отримували дипломи нарівні з чоловіками, що екзамінувалися тими ж комісіями. Уряд нарешті поступово відкривав жінкам доступ до юридичної освіти [3].

В Україні після здобуття незалежності ще деякий час зберігалася гендерна нерівність у професії адвоката. Прикладом може бути адвокатська діяльність Ірини Паціашвілі, партнера RULG-Ukrainian Legal Group. Будучи єдиною жінкою на переговорах із клієнтами в одній із юрфірм США, на початку 1990-х років, її попросили принести каву.

Нерівність у правах викликає навіть термін «адвокат» – чоловічого роду. Та це можна логічно пояснити тим, що тривалий час адвокатура була справою лише чоловіків. В 1917 році відповідно до Декрету Тимчасового уряду, який очолював О. Ф. Керенський, жінки отримали право займатися адвокатською діяльністю. Проте термін «адвокатеса» законодавчо не був закріплений. В травні 2019 року КМУ Постановою № 437 «Питання українського правопису» схвалив нову редакцію «Українського правопису», закріпивши термін «адвокатеса».

Жінки пройшли складний тернистий шлях для допущення їх до адвокатської діяльності в усьому цивілізованому світі. Сьогодні проблему доступу жінок до адвокатури в Україні вирішено, зрештою, як і в інших країнах. Жінки довели, що, зважаючи на успішну юридичну освіту, всебічну обізнаність, цілеспрямованість, а також працездатність та кмітливість, вони гідні нести почесне звання адвокатеси та захищати права і інтереси людей. Зараз для того, щоб займатися адвокатською діяльністю в Україні, особі потрібно мати повну вищу юридичну освіту, володіти державною мовою, мати стаж роботи в галузі права не менше 2-х років, скласти кваліфікаційний іспит, пройти стажування, скласти присягу адвоката України та отримати свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю.

Список використаної літератури:

1. Антонов В. О. Флейшиць Катерина Абрамівна. *Юридична енциклопедія*. Т. 6: Т-Я. К., 2004. С. 286.
2. Аніщук Н. В. Фемінізація адвокатури: гендерний аналіз. *Наукові праці НА «ОЮА»*. Том 39. 2013. С. 375-384. URL: <http://naukovipraci.nouua.od.ua/arhiv/tom13/39.pdf>

3. Обловацька Н. А. Буремний шлях або формування жіночої адвокатури. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія № 18. Економіка і право. 2011. № 14. С. 108-113. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27591/Oblovatska.pdf?sequence=1>

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна**